

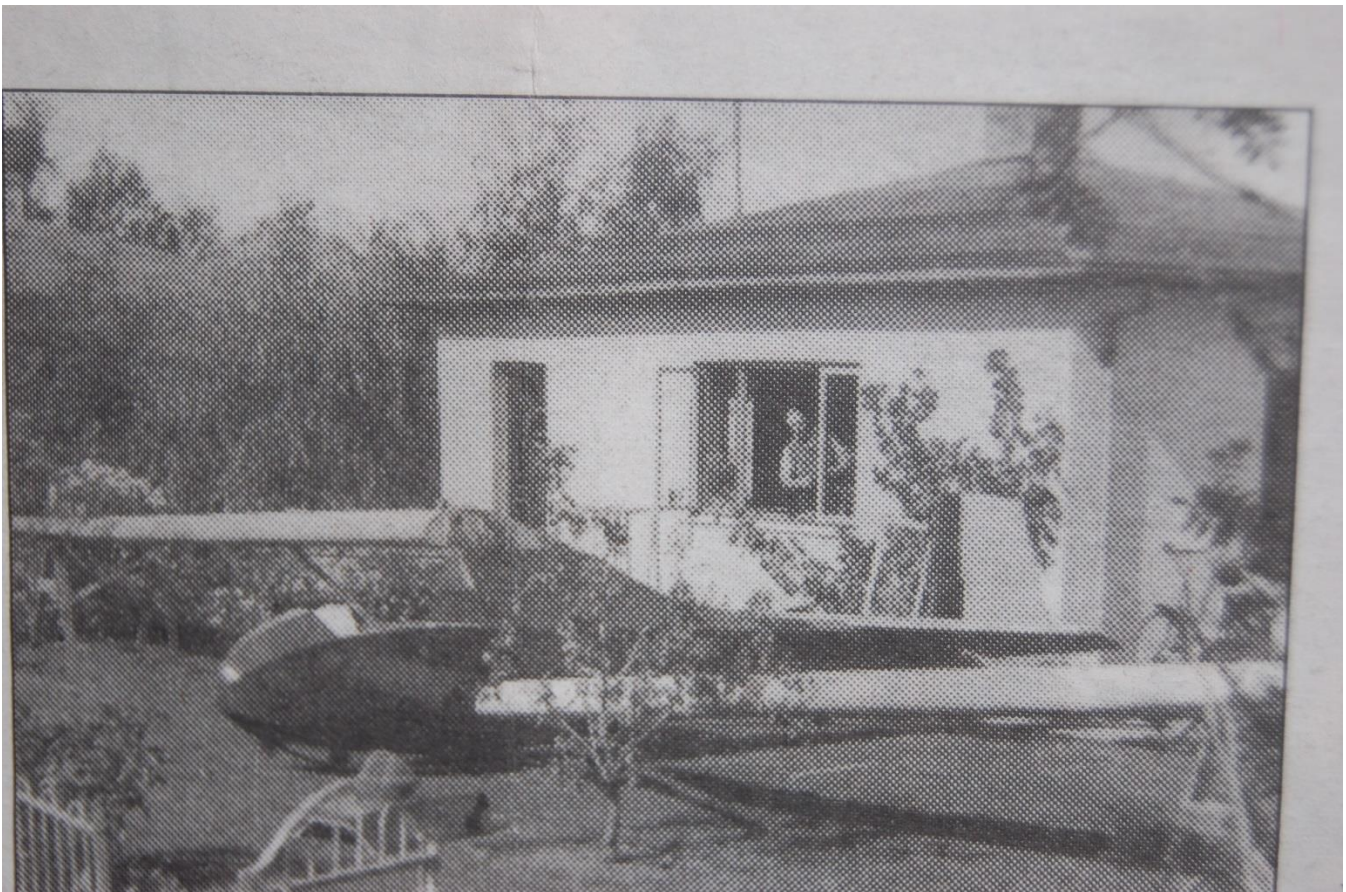
Lidt historie om Grunau Baby II B, OY-68, senere OY-VAX, skrevet af Ove Nesdam 5. marts 2018

Jeg har skrevet beretningen med støtte fra: Flyv, lokalbladet Vestegnen 31. august 2005, Jens Christoffersens skrift: Om hvordan man redder en baby fra skrotning, og mine egne erindringer.

Grunau Babyen OY-68 blev bygget i 1944 i en bungalow i Hedehusene. Det var fem svæveflyvere, som var utilfredse med Roskilde Svæveflyveklub, de dannede klubben "Heden". Det var de 3 brødre, Evald, Gunnar og Iver Jensen samt Willy Hansen og Knud Høgslund. De 5 ville bygge en Grunau Baby. Gunnar på Grannsvej i Hedehusene havde en bungalow, hvor der var to stuer med fløjddøre i mellem, her kunne flyet blive bygget.

Gunnars kone gik med til projektet, fordi man lovede hende, at når flyet var færdigt, ville hun få indlagt centralvarme i huset, og dette løfte blev holdt.

Opgaverne blev fordelt, så Evald byggede ribber i sin lejlighed i Taastrup, Ivar byggede også ribber i Ishøj og Willy balanceklapper og haleplan på sit værelse i Roskilde. Kropspanterne er nok bygget af Gunnar på Grannsvej. I takt med, at alle delene blev færdige, blev det hele bygget sammen i stuerne i Gunnars hus. Så vidt jeg har forstået på Jens Christoffersen, blev hovedbjælkerne limet sammen på et lokalt snedkerværksted, som havde et langt bord, hvor man kunne lime dem sammen på et plant underlag.

Ale havde hænderne skruet godt på, så arbejdet gik overraskende hurtigt. I følge byggejournalen var flyet færdigt i oktober 1944.

I weekenden 16. – 17. juni 2001 besøgte DaSK ØSF i Kongsted. DaSK havde medbragt en 2 G, en Specht og en Lehrmeister. Til den anledning havde jeg lovet at fortælle noget om Babyen OY-VAX, som på dette tidspunkt var tæt på at være færdigrestaureret af Jens Christoffersen. På vej til Kongsted kørte jeg over Hedehusene og til Grannsvej 4, hvor OY-68 blev bygget. Det var for at "lutre" mig til aftenens fortælling om OY-VAX's historie. Jeg havde nær ikke troet mine øjne, på adressen stod der Gunnar Jensen, en af svæveflyvebyggerne! Jeg banker på, præsenterer mig og bliver budt indenfor. Jeg havde så ca. 1 times meget spændende samtale med Gunnar Jensen.

Jeg viste godt, hvem Gunnar var, jeg havde set ham i mine første år som svæveflyver (1954-55). Han kom af og til og så på, at vi fløj på Engen i Havdrup. Ejvind, Biografmanden, tilbød ham ofte en tur i sin gamle Baby, men han takkede altid nej.

Nu lørdag den 16. juni fortalte Gunnar mig om bygning og flyvning med OY-68. Bygningen foregik under 2. verdenskrig med mangel på næsten alt. Meget skete med byttehandler, f.eks. noget meget fint fyrretræ havde man byttet sig til for nogle mahognibrædder. Fyrretræet blev skåret op på et lokalt snedkerværksted til de ønskede dimensioner. Jeg spurgte ham om, hvordan man på dette tidspunkt havde kunnet få lærred til beklædning. De 3 brødre arbejdede alle på en pottemager-keramik virksomhed (Syberg). På virksomheden var der, før krigen begyndte, blevet udlært en Islænding, som nu var rejst tilbage til Island for at virke der. Til ham skriver Gunnar og beder ham sende X antal m² prima amerikansk bomulds lærred til Danmark. I efteråret kommer lærredet til Danmark. Forsendelse og korrespondance er sket over Sverige, som var neutralt land under 2. verdenskrig, men alligevel! Hvis det ikke havde været Gunnar, der havde fortalt mig den historie, ville jeg sige, det er løgn!

OY-68 flyver første gang den 20. maj 1945, og det sker i Roskilde. OY-68 var født med en såkaldt medekobling, der sad helt forrest på meden. Denne placering fik flyet til at foretage nogle ubehagelige huggende svingninger omkring tværaksen under spilstarten. For at undgå disse svingninger fik OY-68 i 1947 som det første danske svævefly indbygget en bundkobling. Man havde købt et indbygningssæt med det hele, kobling, tegning og forstærkningselementer. Civilingeniør Gunnar Larsen fra Luftfartstilsynet ville selv prøve den ny placering af koblingen, inden han ville godkende den. Man havde aftalt at mødes på Værløse Flyveplads den 9. marts. Det havde sneet om natten, og det var svært at nå frem til tiden med fly og startspil. Der var kommet så meget sne, at man måtte trække startwiren ud med håndkraft. Inspektøren fik en spilstart, efter landingen bliver han siddende i flyet. Man går hen til ham, og han er begejstret over starten, slår ud med armene og siger: det er sådan, det skal være! Hvor er papirerne? Jeg skriver under med det samme!

Den 13. marts samme år kommer meddelelse om, at bundkobling er endelig godkendt i Danmark.

I Flyv nr. 4-1947 står der under overskriften "Bundkobling Godkendt". En Begivenhed af vidtrækkende Betydning for dansk Svæveflyvning. Nu vil man kunne opnå Termikflyvning efter en Spilstart.
H. Kartmann.

OY-68 var hjemmebygget og måtte derfor ikke flyve væk fra flyvepladsen. Det skete dog en gang. Den 14. maj 1951 var vejret så forførende godt, at Ejvind, formand for Havdruo klubben, brød reglementet og fløj til Vordingborg, 58 km. Det blev Sølv-C nr. 37. I dokumentationspapirerne stod der derfor, at flyvningen var udført med Nykøbing Sjælland Flyveklubs Baby OY-AXE.

I 1953 blev der åbnet en mulighed for, at de ikke fabriksbyggede fly efter en grundig kontrol kunne blive godkendt til udvidet flyvning og få en OY-bogstav-registrering. Det benyttede Havdrupklubben sig meget hurtigt af. Med støtte af PFG kom OY-68 til lærestaltn på Østervold i København, hvor S. B. Jensen gik flyet grundigt igennem, og det fik registreringen OY-VAX. Det skete i juni 1953. I Flyv august 1953 skriver Per Weishaupt under overskriften: De er vakse i Havdrup:

Den første klub til at benytte denne mulighed var Havdrup Svæveflyveklub, der sidst i juni fik sin OY-68 ind til eftersyn. Det tjener de Heden-svæveflyvere til ros, der i sin tid byggede flyet, at der næsten intet var at gøre, og på en uge var det hele klaret. OY-68 skiftede navn til OY-VAX. Samme dag, som meddelelsen herom kom fra Luftfartsdirektoratet til Havdrup, kom fra Havdrupklubben meddelelse om den første distanceflyvning med VAX. Så de var "vakse" i Havdrup. Det var oven i købet en sølvdiplom flyvning til sølvdiplom nr. 50. Det var Poul Harry Nielsen, der søndag den 28. juni 1953 på første start med VAX gik af sted og 3 timer senere landede i Hulby ved Korsør, 63 km fra Havdrup, efter han havde været helt ude ved Sprogø, men alligevel opgav springet til Fyn.

Min første solo flyvning skete med OY-VAX den 7. november 1954, det var på Engen i Havdrup

Ove Nesdam, 5. marts 2018